

17.2.2023

ERIÄVÄ MIELIPIIDE VASTUULLISEN VESILINTUJEN METSÄSTYKSEN STRATEGIATYÖRYHMÄN RAPORTTIIN

MMM on valmistellut luonnoksen taantuvien vesilintukantojen hoitamiseen tähtäävistä toimenpiteistä strategiatyöryhmän raportin muodossa. Työryhmän työ päättyi kokouksessa 25.1.2023. Ministeriö lähetti lopullisen luonnosversion työryhmän jäsenille kommentoitavaksi 14.2.2023 pyytäen lopulliset kommentit 17.2.2023 mennessä.

Katsomme, että taantuvien vesilintujen kantojen hoitaminen ja elvyttäminen on hyvin tärkeää. Sen vuoksi allekirjoittaneet yhtyvät useimpiin MMM:n vesilintutyöryhmään tuotuihin esityksiin.

Esitämme eriaivan mielipiteen maa- ja metsätalousministeriön ehdottamaan strategiaryhmän loppuraporttiin

- 1) metsästysruokinnan (ravintohoukuttimen) käytön ja
- 2) ei-taantuvien vesilintulajien metsästysrajoitusten osalta.
- 3) Taantuvien vesilintulajien osalta esitämme ministeriön esitystä selkeästi tiukempaa ja tehokkaampaa saalisrajoitusta.
- 4) Metsästyksen läpinäkyvyyden varmistamiseksi esitämme käyttöönotettavaksi ”tagi” eli saalismerkintäkäytäntöä.

Vesilintujen metsästysruokinnan käytön rajoittamisen ja ei-taantuvien vesilintulajien (sinisorsa, tavi) metsästysrajoitusten osalta katsomme, että työryhmäkäsittelyyn tuodut perustelut ja esitetyt keinot metsästysruokinnan kieltämisestä ja metsästyskiintiöistä eivät ole tasapainossa. Esitämme kyseisten asioiden selvittämiseen jatkoprosessia, kentän toimijoiden ja organisaatioiden kuulemista, vuorovaikutusta ja sen jälkeen määriteltyihin keinoihin liittyvän vaikuttavuusarvioinnin tekemistä. Lisäselvitysten jälkeen on mahdollista tehdä keskeistä toimijakenttää sitouttavia johtopäätöksiä.

Kantamme esitettyihin tavoitteisiin ja keinoihin ovat yksityiskohtaisesti seuraavat:

MMM esitys:

1.1.1 Ensivaiheessa erityisesti taantuvien puolisuikeltajasorsien metsästysverotusta rajoitetaan tiukasti, esim. noin 50 % nykyiseen tasoon nähdessä vuosina 2023-2026.

Koska myös yleisimmät metsästettävät sorsalajit taantuvat: sinisorsan parimäärän indeksi on 10 vuoden jaksolla tarkasteltuna -13 % pienempi ja tavi on taantunut -19 % ollen myös EU-tasolla taantuva, tarvitaan myös yleisimpien saalislajien merkittävä metsästysverotuksen kevennys kantojen kääntämiseksi nousuun.

Tavoite taantuvien lajien osalta on perusteltu, mutta elinvoimaisten lajien osalta (mm. sinisorsa) tavoite on tarpeeton. Esimerkiksi sinisorsan osalta vv. 1986-2018 lajin kannat ovat kasvaneet 26 prosenttia.

1.2. MMM esitys: Keinotekoisen ravintohoukuttimen käytön rajoittaminen metsästyksessä

Allekirjoittajat ei hyväksy esitystä. Esitys olisi käytännössä metsästysruokinnan käytön täyskielto metsästäjille ja maanomistajille, joista ylivoimaisen suuri enemmistö käyttää metsästysruokintaa eettisesti ja saalis määrät ovat kohtuullisia.

- Palaaminen raportissa esitetyllä tavalla menneeseen aikaan sorsastuksen menetelmissä ei ole mahdollista, sillä sorsastukseen sopivat luonnonvedet ovat vähentyneet merkittävästi

17.2.2023

erityisesti rantarakentamisen, suojelun ja muun maankäytön takia. Metsästyksen palauttaminen ranta-asukkaiden kanssa samoille alueille ei ole realistinen ajatus ja heikentäisi myös metsästyksen hyväksyttävyyttä. Kohtuullisesti toteutettu metsästysruokinta mahdollistaa vähemmän häiriöitä aiheuttavan vesilintujen metsästyksen.

- Ruokintakielto heikentää merkittävästi maanomistajien ja metsästäjien motivaatiota kunnostaa uusia kosteikkoelinympäristöjä. Taantuvien vesilintujen kannalta juuri tämä sopivien elinympäristöjen lisääminen on aivan ratkaisevaa kantojen vahvistamiseksi.
- Ruokintaan yhdistetty metsästysmahdollisuus kannustaa myös vieraspetopyyntiin. Motivaatio vähenee, jos metsästysmahdollisuus heikkenee.
- Metsästysruokintaa käytetään myös metsästysmatkailutiloilla, joilla liiketoiminta perustuu kohtuulliseen saalisvarmuuteen sekä ateria- ja majoituspalveluihin. Tiloilla on investoitu matkailuun paljon kosteikkoja sekä ruoka- ja majoituspalvelukiinteistöjä rakentamalla. Liiketoiminta ei voi perustua epävarmaan mahdollisuuteen saada määräaikaista ruokintalupia.
- Esitys aiheuttaa merkittäviä oikeusturvaongelmia metsästäjille, mikäli metsästyskohteelta esimerkiksi järven rannalta vaikkapa toisen maanomistajan alueelta löytyykin syystä tai toisesta viljaa, josta metsästäjä ei ole tietoinen. Miten metsästysruokintakieltoa valvottaisiin ja millaiset olisivat kiellon rikkomista seuraavat rangaistukset?
- Ruokinnan määrää voidaan ruokintaohjein ja uusilla tekniikoilla rajoittaa. Nykyisin on mahdollista rajata ruokinnan määrää merkittävästi säiliöllisillä, ajastettavilla automaattilaitteilla. Kieltojen sijaan onkin panostettava koulutukseen ja neuvontaan metsästäjien motivoimiseksi. Saaliin saamisen mahdollisuus motivoi muutokseen. Alan käytännön toimijatahot käynnistävätkin eettisen riistarukinnan ohjeistuksen tuottamisen ja koulutusmateriaalituotannon metsästäjille.

1.3. Vesilintujen metsästyksen kehitetään kannan tilan ja vaihteluiden mukaan sopeutuva metsästyksen säätelyjärjestelmä

MMM esitys: Metsästäjäkohtainen saaliskiintiö säädettäisiin koskemaan sinisorsan ja tavin yhteenlaskettua saalismäärää ja sen lisäksi erikseen muiden puolisuikeltajien lajiryhmän (haapana, jouhisorsa, lapasorsa, heinätavi) yhteenlaskettua saalismäärää vuorokaudessa.

Vesilintukantojen taantuman pysäyttämismuutoksessa säädettäisiin määräaikaista vuosina 2023-2026 päiväkiintiö, esim. 5 sinisorsaa tai tavia/vuorokausi ja lisäksi enintään 1 muu puolisuikeltajaisorsa/vuorokausi, jotta metsästysverotusta kevennetään ja kannat saadaan elpymään nousuun.

Esitämme saaliskiintiöitä taantuvien lajien metsästyskuolleisuuden rajoittamiseksi, mutta luonnoksen esitys kohdistuu epätarkoituksenmukaisesti.

- Esityksessä elinvoimaisten lajien pyyntiä rajoitetaan tarpeettomasti ja toisaalta taantuvien lajien pyynti päiväkiintiöllä mahdollistaisi taantuvan lajin yksilön ampumisen jopa päivittäin.
- Taantuvien lajien tehokkaamman kannanvahvistamisen toteutumiseksi esitämme taantuville vesilinnuille metsästyskausittaista metsästäjäkohtaista saaliskiintiöintiä. Metsästäjä voisi ampua enintään kaksi yksilöä taantuvien lajien listalta metsästyskaudessa. Lajit olisivat haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, tukkasotka ja isokoskelo.
- Esitämme tarkasteltavaksi taantuvien vesilintujen osalta kahden yksilön metsästyskausikiintiön valvomiseksi seuraavaa ulkomailta tuttua ”tagi”- eli saaliskiintiömerkintää: Metsästäjän tulee välittömästi haltuunoton jälkeen ennen poistumista pyyntipaikalta kirjata saalis joko OmaRiista-järjestelmään, tai järjestelmäyhteyden puuttuessa (esim. ellei käytössä ole OmaRiista-sovelusta), metsästäjän tulee lunastaa riistaviranomaiselta kaksi juoksevasti numeroitua merkkiä (eng. tag), jollainen tulee kiinnittää välittömästi saalislinnun jalkaan saaliin haltuunoton jälkeen (vrt. toiminta Pohjois-Amerikassa). Tällöin, kahden OmaRiista -merkinnän tai kahden merkin käytön jälkeen metsästäjällä ei ole enää oikeutta metsästää taantuvia vesilintuja kuluvan

17.2.2023

metsästyskauden aikana. Samanlainen tunnistemerkkien käyttö liittyy Suomessa esim. kalastuksessa kiinteiden pyydysten merkitsemiseen.

- Järjestelmä voisi olla käytössä esimerkiksi viiden vuoden ajan, jonka aikana vesilintulaskennoin seurataan kantojen kehittymistä. Tämän jälkeen, tai tarvittaessa viisivuotiskauden aikanakin, voidaan metsästystä ohjata.
- Kyseinen tagijärjestelmän käyttöönotto edellyttää uuden toimintatavan ja järjestelmän luomista, mutta sitä on mahdollista hyödyntää myös muiden lajien osalta valvonnassa silloin, kun niitä koskee saaliskiintiöinti, esimerkkinä metsähanhea koskeva yhden saaliseläimen vuosikiintiö. Vastuulliset metsästäjät hyväksyvät järjestelmän, sillä se tuo läpinäkyvyyttä ja uskottavuutta metsästykseseen.

Yleistä metsästysruokinnan toteutuksesta, ei-taantuvien lajien metsästyksen rajoittamisesta sekä vesilintukantojen vahvistamisesta

- Tuemme taantuvien vesilintujen kantojen elvyttämistä ja kyseiseen luokkaan kuuluvien vesilintulajien metsästyksen rajoittamista metsästyskausittain metsästäjäkohtaisin saaliskiintiöin.
- Metsästyshoukuttimen käytön rajoitusesitys ja ei-taantuvien lajien metsästyksen rajoittaminen kohdistuvat ensisijaisesti eettisiin kysymyksiin saalismääristä. Vesilintutyöryhmän työ ei voi kantaa hedelmää, ellei asian valmisteluun, mittasuhteiden selvittämiseen ja keinovalikoiman luomiseen aidosti sitouteta maanomistajia, metsästäjiä, kentän toimijoita ja riistasektorin organisaatioita.
- Kaikki asianosaiset tahot tulee osallistaa asian valmisteluun määrittelemällä tarkemmin havaitut ongelmat ja ajatellut keinot sekä selvittämällä kentän valmiutta muutokseen. Selvittäminen osaltaan on jo viesti mahdollisesti tulevasta muutoksesta. Esimerkiksi mikä koetaan sopivaksi saalismääräksi? Ja miten usein metsästäjien saalismäärät ovat tätä suurempia? Tilannetta tulee selvittää tarkemmin ennen rajoituskeinoista päättämistä.
- Valtakunnallinen riistaneuvosto ja alueelliset riistaneuvostot on ehdottomasti osallistettava paitsi itse lopulliseen päätöksentekoon ja siihen liittyvään kuulemiseen, myös prosessin aikana ruokinnan rajoittamista ja ei-taantuvien lajien metsästystä koskevaan selvitys- ja arviointityöhön.
- Pesä- ja poikaspredaation estämiseen ja vähentämiseen on laitettava erityispanostuksia: erityisesti vahinkolintujen poisto kosteikkokohteilla tulisi olla joustavammin mahdollista. Varis- ja tiettyjen lokkilintujen aiheuttama pesä- ja poikaspredaatio on todellisuutta arvokkailla lintuveillä huolimatta siitä, mitä pesätuhoja aiheuttavan lajin kehitystrendit mahdollisesti näyttävät.

Työryhmän raportin esityksistä olisi pitänyt tehdä systemaattinen vaikutusten arviointi. Arvioinnin puutteen vuoksi tavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeiset toimenpiteet eivät korostu ja toisaalta esityksiin liittyvät tavoitteen saavuttamisen kannalta vahingolliset toimenpiteet jäävät huomiotta.

Allekirjoittajat:

Ere Grenfors, luonnon- ja riistanhoitopäällikkö, Suomen Metsästäjäliitto
Timo Leskinen, kenttäjohtaja, MTK